

**Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická**

**Úroveň vzdělávání v oblasti křesťanské nauky na základních
školách na Frýdlantsku**

Jana Stará

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana STARÁ**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Úroveň vzdělávání v oblasti křesťanské nauky na
základních školách na Frýdlantsku**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Vývoj křesťanské výchovy na Frýdlantsku po roce 1990 Porovnání probírané látky (základní informace z Bible) na jednotlivých základních školách Praktická část - výzkum: zjišťování současné úrovně vědomostí pomocí dotazníkové metody

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Sokol, Jan. **Člověk a náboženství**. Praha: Portál, 2003 ISBN 80-7178-886-4
Gruber, Elmar. **Děti se ptají na Boha**. Praha: Portál, 1994 ISBN 80-85282-19-4
Muchová, Ludmila. **Úvod do náboženské pedagogiky**. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU Č.Budějovice, 1992 ISBN 80-7040-052-8

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Martin Kocanda**
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2010**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.

vedoucí katedry

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 22. 03. 2010

Jana Stará

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Martinu Kocandovi, za jeho odbornou pomoc při vedení práce, za jeho rady a čas strávený při konzultacích této práce.

Poděkování patří také ředitelům, učitelům a žákům základních škol na Frýdlantsku. Bez jejich spolupráce a ochoty pomoci by tato práce nemohla vzniknout.

Anotace

Práce se věnuje úrovni výuky křesťanství na základních školách na Frýdlantsku na druhém stupni základních škol. Jejím cílem je nalézt současnou pozici křesťanství ve vzdělávacím systému a zjištění úrovně vědomostí žáků druhého stupně základních škol v oblasti křesťanské nauky. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá postojem dospívajících k náboženství, výukou náboženství a náboženskou pedagogikou. Praktická část přibližuje v první kapitole oblast Frýdlantska, druhou její kapitolou je výzkum. Šetření se skládá z dotazníku určeného učitelům základních škol a ze souboru testových úloh, jež vyplnili žáci druhých stupňů ze šesti zúčastněných základních škol. Obě části výzkumu byly provedeny kvantitativně.

Klíčová slova

křesťanství, náboženství, náboženská pedagogika, vyučování, vzdělávání

Title

The Level of Education in the Field of Christian Teaching at Primary Schools in Frýdlant's Region

Annotation

The bachelor thesis deals with the level of the teaching of Christianity at the second grade of primary schools in Frýdlant's region. Its aim is to find the current position of Christianity in the education system and to describe the level of pupils' knowledge at the second grade of primary schools in the area of Christian doctrine. The work is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical passage deals with the adolescent attitude to religion, religious education and religious pedagogy. The practical one focuses on Frýdlant's region, the second chapter is the research. The investigation consists of a questionnaire addressed to teachers of primary schools and from the set of test tasks completed by pupils of the second grade from six participating primary schools. Both of the researches were carried out quantitatively.

Keywords

Christianity, religion, religion pedagogy, teaching, education

Obsah

Obsah	7
Úvod	8
I. Teoretická část	9
1. Člověk a náboženství	9
1.1 Evropská tradice	9
1.2 Současné vnímání náboženství	9
2. Dospívající a víra	11
3. Výuka náboženství	12
3.1 Vybrané evropské přístupy k tématu náboženství	12
3.2 Výuka náboženství v České republice	13
3.3 Legislativní normy vztahující se k výuce náboženství	15
4. Náboženská pedagogika	16
II. Praktická část	18
1. Frýdlantsko	18
2. Vlastní výzkum	21
2.1 Úvod	21
2.2 Metodologie výzkumu	21
2.3 Charakteristika výzkumného vzorku	21
2.4 Popis průběhu sběru dat	22
2.5 Cíl výzkumu	23
2.6 Sestavení hypotéz	23
2.7 Výsledky dotazníkového šetření a jejich interpretace	23
2.8 Charakteristika respondentů	30
2.9 Porovnání výzkumného šetření s hypotézami	31
Závěr	37
Použité prameny	39
Seznam příloh	41

Úvod

Bakalářskou práci na téma Úroveň vzdělávání v oblasti křesťanské nauky na základních školách na Frýdlantsku jsem si vybrala z důvodu osobního zájmu o vzdělávání žáků na základních školách.

Zaměření práce na problematiku křesťanství vzešlo z otázky, zda je křesťanství školstvím vnímáno i v současnosti jako pilíř evropské vzdělanosti., o němž se výuka na základní škole zajímá.

Křesťanství je v tomto díle pojímáno jako myšlenkový směr, nejedná se o dogmatické vyučování víry, která by měla být žákům vštěpována, je chápáno jako neutrální předávání poznatků týkajících se historie lidstva.

Ráda bych ještě podotkla, že k danému tématu přistupuji jako člověk nevěřící, který považuje výuku náboženství na základních školách za součást všeobecného přehledu a základu tolerantního postoje lidí v multikulturní kosmopolitní společnosti.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. První kapitola se zabývá vztahem člověka k náboženství, evropskou tradicí a současným vnímáním náboženství. Druhá kapitola se zajímá o postoj dospívajících k víře, o vnímání náboženství mládeží.

Třetí kapitola je věnována výuce náboženství na státních školách nejen v České republice, ale i v cizině. Přibližuje i legislativní normy, které se vztahují k výuce náboženství.

Kapitola čtvrtá pojednává o náboženské pedagogice, zkoumá její cíle a účel vzniku tohoto vědního oboru.

První kapitola praktické části přibližuje Frýdlantsko nejen po geografické stránce, ale pokouší se určit postoj k víře obyvatel této oblasti. Poslední kapitola je zaměřena na vlastní výzkum, jehož se zúčastnilo šest základních škol Frýdlantska.

Cílem tohoto díla je zjištění úrovně vzdělávání křesťanské nauky na základních školách na Frýdlantsku.

I. Teoretická část

1. Člověk a náboženství

Náboženství provází člověka životem již po mnoho staletí, je součástí vyspělých lidských kultur, civilizací a tradic. Dříve bylo spojujícím prvkem společenského a veřejného života. V Evropě platila tato skutečnost do 19. století, změnu přinesla až současná civilizace zaměřená na člověka a jeho individualitu. Podle Jana Sokola ¹ nemá náboženství v současné době velký vliv na veřejný život společnosti, a proto prý mnozí lidé soudí, že je v krizi.

1.1 Evropská tradice

„Náboženství vnáší do dějin lidstva velký potenciál: úctu k životu v hinduismu, praxi očišťování a meditace v buddhismu, přesvědčení o tom, že člověk je Božím obrazem v židovství, jednotu lásky k Bohu a k bližnímu v křesťanství, posty a almužny v islámu.“ ² Evropská tradice vychází nejen z antiky a judaismu, ale především z křesťanství. Křesťanství ovlivňovalo dějiny Evropy po mnohá staletí, v době nových vynálezů a vzniku moderní demokratické společnosti však ustupovalo do pozadí. Společnost ztrácela svou víru. V Evropě nastává proces sekularizace, tedy vymaňování se z nadřazenosti církve, jež se týká zejména oblasti politické, ekonomické, ale i vědecké a oblasti vzdělávání.

1.2 Současné vnímání náboženství

V souvislosti s naší společností se velmi často hovoří o ateismu, lidé se již neangažují v náboženském životě tak, jak tomu bylo v minulosti, náboženství ztratilo své postavení ve většinové společnosti. Konference nesoucí název *Religionistika v současném vzdělávání, jak a proč informovat o náboženstvích*

¹ SOKOL, Jan. *Člověk a náboženství*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-886-4

² MUCHOVÁ, Ludmila. *Úvod do náboženské pedagogiky*. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU České Budějovice, 1992. ISBN 80-7040-052-8. s. 86

*na školách*³ však upozornila na skutečnost, že česká společnost je religiózní, avšak v jiném smyslu, již není náboženství institucionalizované, nyní se více ctí spíše v soukromé sféře, stává se více individualizovaným než v minulosti.

Jestliže křesťanství ztrácí pro současný svět význam jako víra nebo přesněji řečeno jako náboženství, jeho hodnoty se nám však tak rychle nevzdalují. Z tohoto náboženství vychází nejen naše kultura jako celek. Biblické Desatero je základem právních řádů většiny demokratických států, příběhy biblických postav jsou zachyceny mnohými mistry umění, jejichž díla jsou vysoce ceněna i v současné době. Křesťanství nám tedy zanechalo dědictví kulturní i morální (etické).

³ Konference Religionistika v současném vzdělávání, jak a proč informovat o náboženstvích na školách, zámek Pardubice, 24. listopad 2009

2. Dospívající a víra

Roku 1997 se uskutečnil výzkum mezi českou mládeží, jehož výsledky shrnuje ve své knize Petr Sak. Současný vztah mladých lidí k náboženství popisuje následovně: „Nabízí se otázka, jak je možné, že generace, které vyrůstaly a vzdělávaly se v období ateistické propagandy, mají větší náboženské znalosti než mládež vzdělávající se v období církevních škol, zvýrazněného postavení církvi a politiky a médií proklamované potřeby multikulturnosti.“⁴

V Mladé frontě DNES⁵ se studenti středních škol vyjadřovali k tématu Češi a víra. Myslím, že jejich odpovědi jsou typické pro současnou generaci nácitiletých. Češi nevěří v Boha, ale jsou věřícím národem v jiném smyslu. Mladí lidé podle nich nemají křesťanskou víru, protože na rozdíl od předchozích generací ji v nich nikdo z předků nezakořenil. Ke vzniku ateistické společnosti přispělo i období komunistického režimu.

Z jejich názoru bylo mimo jiné patrné, že náboženství vnímají jako cosi svazujícího, je pro ně příliš konvenčním. Sama víra pro ně není špatnou věcí, ale nechtějí, aby jim kdokoli přikazoval, co mají dělat a jak se mají cítit, zvykli si na svobodu, kterou jim zaměření na jedince panující v této společnosti poskytuje. Nelíbí se jim stav současné society, obdivují dřívější sounáležitost společnosti a nejsou spokojeni se současným sobectvím a individualismem. V jistém smyslu si váží žebříčku hodnot převládajícím v čase, kdy víra byla sjednocujícím prvkem společenského života.

⁴ SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8. s. 113

⁵ Studenti čtou a píší noviny. *Mladá fronta DNES*. Ročník XX, 31. března 2009, s. D8.

3. Výuka náboženství

Všeobecná deklaráce lidských práv z 10. prosince 1948 ve článku 26. ustanovuje, že v první řadě rodiče mají právo určovat způsob výchovy dětí. Právo rodičů na svobodný výběr náboženské výchovy v souladu s vlastním přesvědčením zajišťuje Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, přijatý Organizací spojených národů 16. prosince 1966.

3.1 Vybrané evropské přístupy k tématu náboženství

Pojetí výchovy náboženství se v jednotlivých evropských státech velmi liší. V některých státech Evropské unie bývá výuka zařazena k povinným předmětům, tak je tomu například v Rakousku, Rumunsku, Dánsku a Švédsku. Jiné státy řadí vyučování náboženství k nepovinným předmětům, příkladem je Slovensko, Belgie, Španělsko, Portugalsko. V jednotlivých zemích se dají rozlišovat i konfesionálně a nekonfesionálně orientované modely výuky náboženství.

Náboženství v Dánsku je povinným předmětem na základních školách (1. až 9. ročník) i na školách středních (10. až 12. ročník). Ve Francii vyučují náboženství církve nebo náboženské obce mimo školu, na základních školách je pro 6. a 10. ročník povinný předmět náboženská kultura, zabývající se vlivem křesťansko-židovské kultury na literaturu a umění. Výuku tohoto předmětu zajišťují učitelé literatury, dějepisu a filosofie. V Irské republice je náboženství nepovinným předmětem a nemusí být vyučováno na státních školách. Podrobnější přehled přístupů k výuce náboženství je možné nalézt v článku P. Tománka.⁶

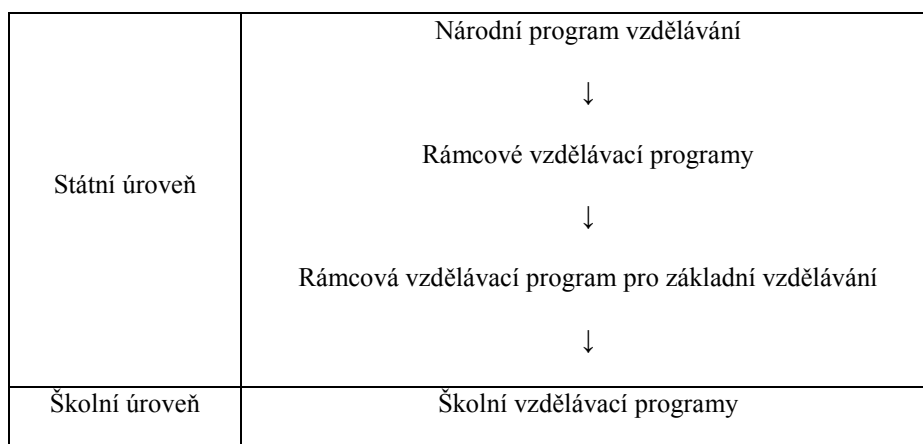
⁶ TOMÁNEK, Pavol. Náboženstvo a náboženská výchova v Európskej únii. *Pedagogika* 2007, roč. LVII, č. 2, s. 145-152, ISSN 0031-3815

3.2 Výuka náboženství v České republice

K Mezinárodnímu paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech se Česká republika připojila roku 1978. Vyučování náboženství na školách však nebylo přípustné až do roku 1990. Změnu přinesl pád režimu, díky němuž začala výuka náboženství probíhat dvěma způsoby. Jako nepovinný předmět byla výuka náboženství upravena pokynem Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ze srpna 1990. Učitelé základních škol, kteří v té době náboženství vyučovali, byli k této činnosti pověřeni církví po absolvování obvykle jednoletého dálkového katechetického kurzu. Výuka náboženství však v té době probíhala i na farnostech, zde byly vzdělávány především děti pocházející z věřících rodin.

Od roku 1995 upravuje vzdělávání Standard základního vzdělávání, na nějž navazují Vzdělávací programy Obecná škola (pro první stupeň základních škol), Občanská škola (pro druhý stupeň), k nim přibyl o rok později Vzdělávací program Základní škola a roku 1997 následoval Vzdělávací program Národní škola.

Pod vedením MŠMT je tvořen Národní program vzdělávání, jež ovlivňuje rámcové vzdělávací programy, na jejichž základě jsou vytvářeny školní vzdělávací programy. Tento systém určuje i klíčové kompetence, které „představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti.“⁷

⁷ ŠIMONÍK, Oldřich. Úvod do didaktiky základní školy. Brno:MSD Brno, 2005. ISBN 80-8663-33-0. s. 23

Návrh na rozvržení časové dotace jednotlivých předmětů v rámci Rámcového vzdělávacího programu Základní vzdělávání vypadal následovně:

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	1. stupeň	2. stupeň
		1. - 5. ročník	6. - 9. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol
		Minimální časová dotace	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	38	16
	Cizí jazyk	9	12
Matematika a její aplikace		22	16
Informační a komunikační technologie		1	1
Člověk a jeho svět		12	-
Člověk a společnost	Dějepis	-	12
	Výchova k občanství	-	
Člověk a příroda	Fyzika	-	22
	Chemie	-	
	Přírodopis	-	
	Zeměpis	-	
Umění a kultura	Hudební výchova	12	10
	Výtvarná výchova		
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	-	11
	Tělesná výchova	10	
Člověk a svět práce		5	4
Průřezová témata		P	P
Disponibilní časová dotace	vázaná	-	10
	volná	9	8
Celková časová dotace		118	122

V červnu roku 2007 však úprava rámcového vzdělávacího plánu v RVP ZV přinesla snížení časových dotací, proto aby došlo k navýšení disponibilní časové dotace. Minimální časová dotace ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět byla snížena na 11 hodin.

Plošně byla výuka podle školních vzdělávacích programů zahájena od září roku 2007 v 1. a 6. ročnících základních škol, respektive v prvních ročnících osmiletých gymnázií.

„Výuka náboženství má sociálně-kulturní význam. Ten spočívá v tom, že fenomén náboženství má svou důležitost v kulturní a historické tradici celých skupin a národů...“⁸

3.3 Legislativní normy vztahující se k výuce náboženství

Zákon číslo 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v paragrafu 15 určuje, že pokud se k výuce náboženství přihlásí alespoň 7 žáků školy, je náboženství vyučováno jako nepovinný předmět v základních a středních školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí. Podle tohoto zákona je mimo jiné přípustné, aby byli žáci z několika ročníků jedné nebo více škol při výuce náboženství sloučeni do jedné třídy, jejich počet však nesmí přesáhnout počet 30 osob.⁹

Zákon číslo 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů v paragrafu 14 upřesňuje kvalifikaci učitele náboženství následovně: „získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu

- a) v oblasti teologických věd
- b) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů, nebo
- c) v oblasti pedagogických nebo společenských věd a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů náboženství, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů náboženství.“¹⁰

⁸ ALBERICH, Emilio – DŘÍMAL, Ludvík. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6. s. 154

⁹ Zákon 561/2004 Sb. §15

¹⁰ Zákon 563/2004 Sb. § 14

4. Náboženská pedagogika

Pedagogický slovník definuje náboženskou výchovu následovně: „*výchova uvádějící žáky do náboženské problematiky, seznamující se základními pojmy a morálními hodnotami, s poznatky o různých církvích a církevních tradicích a rituálech. Dominuje na církevních školách. Její zařazení a funkce v kurikulu základních a středních škol závisí do značné míry na církevní politice státu, v České republice je nepovinným předmětem. Náboženská výchova jako vyučovací předmět představuje různé alternativy. Převažuje obecné křesťanské zaměření nebo zaměření na církevní problematiku. Progresivním trendem je širší pojetí předmětu, založené na mravní výchově a náboženské propedeutice vycházející z ekumenického principu.*“¹¹

Mravní výchova je podle téhož zdroje definována následovně: „*výchovné působení na žáka, jeho rozum, představy, postoje, city, vůli a jednání, aby byly v souladu s obecně uznávanými zásadami etiky. V současné době se zvyšuje úloha mravní výchovy, a proto je ve školních kurikulech začleňována jako prioritní vzdělávací cíl. Například podle Standardu základního vzdělávání se mravní výchova opírá o všelidské mravní hodnoty a humanistické tradice, projevují se v úctě k životu a lidem, k lidské práci a kultuře, v respektu k pravdě, spravedlnosti atd. Ve škole má základ laický nebo náboženský, v závislosti na kulturním a společenském kontextu. V některých zemích má mravní výchova postavení samostatného předmětu.*“

Cíle náboženské pedagogiky shrnuje Ludmila Muchová¹² do následujících bodů:

- 1) pomoc rozvoji našeho lidství
- 2) dospělost místo kopírování a klišé – škola by měla poskytnout žákům prostor pro hledání sebe sama a pro rozvoj osobnosti
- 3) dílčí cíle, směry a perspektivy náboženské výchovy

¹¹ PRŮCHA, Jan – WALTEROVÁ, Eliška – MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Vydání 4. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8. s. 131

¹² MUCHOVÁ, Ludmila. Úvod do náboženské pedagogiky. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU České Budějovice, 1992. ISBN 80-7040-052-8. s. 23

Škola je místem, které dospívajícího jedince ovlivňuje po dobu velké části jeho času, zde často vznikají postoje k hodnotám, jež jejich rodiče často ani nemohou ovlivnit. Škola by tedy měla být místem, které poskytne dítěti morální základ pro jeho osobnostní vývoj.

Na druhém stupni základních škol by tedy měl být poskytnout žákům co nejkvalitnější základ všeobecného vzdělání, jak uvádí Oldřich Šimoník.¹³

Mnozí autoři uvádí, že výchova by neměla být vedena násilnou formou, i náboženská výuka by měla být uskutečňována formou nabídky, žáci by měli získat komplexní informace o křesťanství a tím získat možnost svobodné volby. Vyučování křesťanství by nemělo znamenat násilné obracení na víru. Pedagogika má zprostředkovat mladým lidem minulost tak, aby pro ně byla přínosem nejen v současnosti ale především v jejich budoucím životě.

„Seznámení s náboženskými tradicemi a jejich kulturními a mravními hodnotami považuje náboženská pedagogika za povinnou součást všeobecného vzdělání.“¹⁴

¹³ ŠIMONÍK, Oldřich. *Úvod do didaktiky základní školy*. Brno:MSD Brno, 2005. ISBN 80-8663-33-0. s. 14

¹⁴ KUČERA, Zdeněk - ŠTVERÁK, Vladimír – et alii. *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-626-0. s. 467

II. Praktická část

1. Frýdlantsko

Frýdlantsko se nachází na severu České republiky v Libereckém kraji. Správním střediskem celého výběžku je město Frýdlant.

Frýdlantsko vešlo do historie pod názvem Vévodství frýdlantské. Tento kraj sousedí z jihu s Jizerskými horami a z východu, západu i severu s Polskem.

Původní slovanské kmeny, označované jako Lužičtí Srbové, Vendové nebo Milčani, nahradilo obyvatelstvo německé, a však jména starodávných slovanských osad v některých případech přetrvala dodnes. V současné době žije na Frýdlantsku podle Českého statistického úřadu přibližně 24 300 osob.¹⁵

Frýdlantsko bylo samostatným okresem až do první poloviny roku 1960, od 1. července se stalo součástí okresu libereckého.

Krajina Frýdlantska je odvodňována řekou Smědou, která se vlévá do Nisy a Odry poté do Baltského moře. Jsou zde vyhlášena chráněná území Meandry Smědé a Křížový vrch, mezi zdejší přírodní památky patří Bílá skála, Kodešova skála či Kamenný vrch, nalezneme zde i přírodní park Peklo.

Frýdlantsko se skládá z 18 obcí, jejichž geografické rozložení naznačuje obrázek 1.

¹⁵ Český statistický úřad. [online]. Sčítání lidí, domů a bytů 2001. [citováno 15. 12. 2009]. Dostupný z WWW:<www.czso.cz>

Obrázek 1

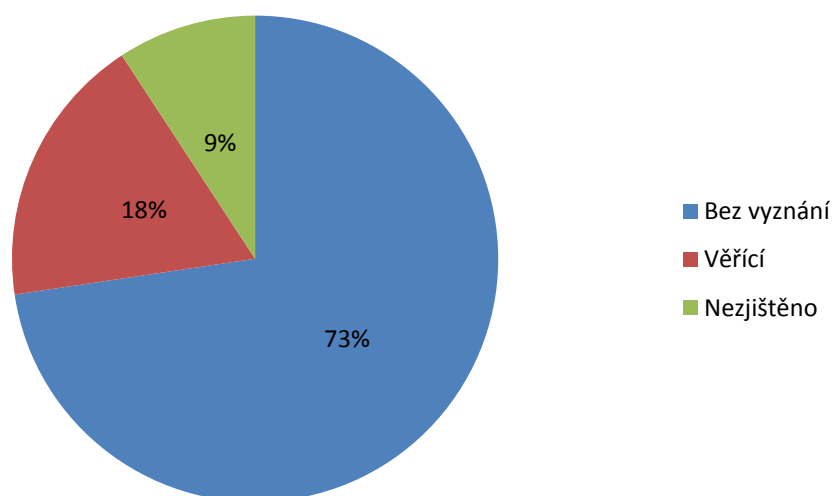

Podle údajů Českého statistického úřadu je 18 % zdejších obyvatel věřící, tento fakt shrnuje graf číslo 1. Podle údajů Českého statistického úřadu 73 % obyvatel Frýdlantska se nehlásí k žádné víře, většinu populace této oblasti tvoří lidé bez vyznání.

U téměř 10 % lidí v tomto mikroregionu nebyl jejich postoj k víře zjištěn. V přepočtu na počet obyvatel, s ohledem na počet věřících obyvatel v mikroregionu, může tento fakt způsobit významnou statistickou odchylku údajů.

Graf 1

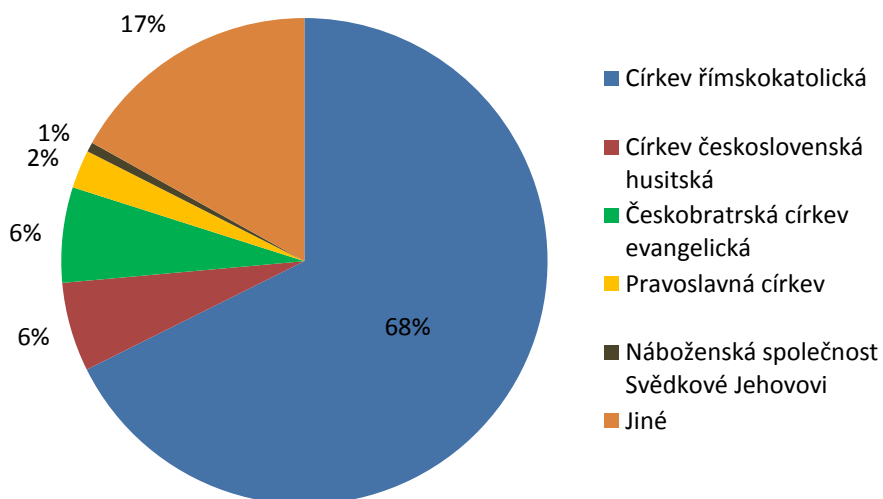
Náboženské vyznání na Frýdlantsku

Z celkového počtu 4400 osob, které se hlásí k náboženskému přesvědčení, vyznává 2977 osob žijících na Frýdlantsku římskokatolickou víru, 261 členů má Církev československá husitská, k Českobratrské evangelické se přihlásilo 279 lidí, pravoslavného vyznání je 112 obyvatel a mezi Svědky Jehovovy se zařadilo 28 osob žijících na Frýdlantsku. Z šetření Českého statistického úřadu vyplynulo, že dalších 744 lidí je věřících, avšak vyznává jinou víru než uvedenou. Názorné rozlišení náboženské příslušnosti uvádí graf č. 2.

Graf 2

Rozlišení náboženské příslušnosti

2. Vlastní výzkum

2.1 Úvod

Náboženství je úzce spjato s tradicemi mnoha kultur i v současné době. Minulost evropského kontinentu byla po dlouhá staletí spojována s křesťanstvím. Mají však mladí lidé povědomí o kořenech soudobé společnosti? A jak k tomuto tématu přistupují instituce vzdělávací soustavy? Odpovědi na tyto otázky bude hledat následující výzkum.

Šetření se zaměří na zjišťování způsobu výuky křesťanství na druhém stupni základních škol Frýdlantska a také na to, zda si žáci během vyučování zapamatovávají obecné poznatky související s tímto tématem.

2.2 Metodologie výzkumu

Výzkumné šetření se skládalo ze dvou částí.

Mezi učitele základních škol byl rozšířen dotazník obsahující otevřené otázky týkající výuky náboženství se zaměřením na křesťanství.

Žáci vyplňovali 7 testových úloh, jimž předcházely tři otázky zaměřené na obecné informace. Úlohy s výběrem odpovědí, které byly pro ně připraveny, obsahovaly vždy pouze jednu správnou odpověď.

2.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Otázky určené učitelskému sboru vyplňoval vždy pouze jeden ze zástupců každé ze základních škol, ve většině případů jím byl vyučující předmětu Občanská výchova.

Výzkumné studie se zúčastnilo šest základních škol Frýdlantska, jmenovitě:

Základní škola a Mateřská škola, Hejnice, okres Liberec, příspěvková organizace;

Základní škola a Mateřská škola, Raspenava, okres Liberec, příspěvková organizace;

Základní škola a mateřská škola Višňová, příspěvková organizace;

Základní škola Nové Město pod Smrkem, příspěvková organizace;

Základní škola, Nové Město pod Smrkem, Textilanská 661, příspěvková organizace;

Základní škola praktická a Základní škola speciální, Frýdlant, okres Liberec;

Výzkumného šetření sestaveného pro žáky druhého stupně základních škol se zúčastnilo 406 osob. Věkové rozložení respondentů dotazovaného vzorku odpovídalo druhému stupni základních škol, tedy od jedenácti do šestnácti let.

2.4 Popis průběhu sběru dat

Výzkumné šetření probíhalo na základních školách v časovém rozmezí od 22. února do 5. března.

Při distribuci dotazníků do škol byl jednou z organizací, která spravuje všechny tři základní školy ve Frýdlantu, dotazník zamítnut a nebylo umožněno jej rozdat mezi žáky. Ředitel zmíněné školy mezi důvody uvedl, že v instituci jím vedené se náboženství nevyučuje a křesťanství se nepovažuje za součást všeobecného vzdělání. Naopak je dle jeho názoru toto téma součástí soukromí rodiny žáků. S ohledem na doporučení ředitele jedné ze základních škol byl dotazník zamítnut i ve dvou zbývajících školách ve městě Frýdlant.

Oba realizované dotazníky jsou součástí příloh této bakalářské práce.

2.5 Cíl výzkumu

Jedním z cílů studie bylo zmapovat současné přístupy k výuce křesťanství na základních školách na Frýdlantsku. Druhým teoretickým problémem, kterým se výzkumné šetření zabývalo, bylo prozkoumání úrovně vědomostí žáků šestých až devátých tříd v oblasti křesťanské nauky.

2.6 Sestavení hypotéz

Na začátku výzkumného šetření byly stanoveny následující hypotézy:

1. Časová dotace vzdělávacího oboru Výchova k občanství a konkrétně tématu křesťanství je na všech základních školách Frýdlantska stanovena stejně
2. Míra dosažených znalostí je vyšší na školách, které vyučování křesťanství věnují více času než na zbylých vzdělávacích institucích
3. Všechny základní školy Frýdlantska vycházejí při výuce náboženství ze stejných učebních materiálů
4. Při vyplňování testových otázek budou úspěšnější dívky než chlapci
5. Otázka číslo 5, jejímž tématem je doba narození Ježíše Krista podle biblické tradice, bude mít více správných odpovědí, než otázky 4, 6 a 7, jejichž předmětem zodpovězení jmen biblických osob

2.7 Výsledky dotazníkového šetření a jejich interpretace

Testované školy mikroregionu Frýdlantsko k tomuto tématu přistupují zcela odlišným způsobem, než základní školy, které si nepřály šetření zúčastnit. Základům křesťanské nauky věnují stejně tak jako jiným věroukám čas při výuce náboženství. Výklad této problematiky je součástí hodin dějepisu, českého jazyka či občanské výchovy. Na některých školách bylo toto téma zařazeno do osnov předmětu Člověk, společnost, zdraví, nebo je součástí tematického celku Člověk a čas. Prostřednictvím tématu náboženství tak předávají žákům informace o současné multikulturní společnosti.

Ředitelé škol mi sdělili, že využívají i možnosti, které jim nabízí zákon číslo 561/2004 sbírky, zřídit kroužek náboženství ve spolupráci s církví. V posledních letech však upadá zájem žáků, a proto se tento volitelný předmět z kapacitních důvodů neotvírá.

2.7.1 Dotazník mezi učiteli

Dotazník, jenž vyplňovali vyučující na druhém stupni základních škol, byl tvořen ze čtyř otázek směřujících ke zmapování výuky tématu křesťanství. Věnuje především časové dotaci, kterou věnují jednotlivá vzdělávací zařízení vyučování křesťanství, výuka tohoto předmětu není dána školskými normami, a proto se tato část výzkumného šetření pokusila zachytit postoje k této problematice na jednotlivých základních školách Frýdlantska.

Časová dotace vzdělávacího oboru Výchova k občanství je dána Rámcovým vzdělávacím programem, proto by měla být na všech základních školách shodná, jak potvrzuje tabulka č. 3.

Tabulka 3

Název školy	Časová dotace věnovaná týdně vzdělávacímu oboru Výchova k občanství
Základní škola a Mateřská škola, Hejnice, okres Liberec, příspěvková organizace	1 hodina
Základní škola a Mateřská škola, Raspenava, okres Liberec, příspěvková organizace	1 hodina
Základní škola praktická a Základní škola speciální, Frýdlant, okres Liberec	1 hodina
Základní škola Nové Město pod Smrkem, příspěvková organizace	průběžně v rámci celého školního roku
Základní škola a mateřská škola Višňová, příspěvková organizace	1 hodina předmět Člověk, společnost, zdraví
Základní škola, Nové Město pod Smrkem, Textilánská 661, příspěvková organizace	2 hodiny

Časová dotace výuky náboženství není dána Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, je však doporučena v rámci Výchovy k občanství, proto závisí pouze na jednotlivých školách, jak k tomuto tématu přistoupí. Jak je tomu v jednotlivých spolupracujících základních školách, je předmětem tabulky č. 4.

Tabulka 4

Název školy	Počet hodin věnovaný výkladu náboženství na jedné ze tříd druhého stupně
Základní škola a Mateřská škola, Hejnice, okres Liberec, příspěvková organizace	9. třída – 5 hodin v rámci projektu (součást dějepisu, češtiny a regionálního zeměpisu)
Základní škola a Mateřská škola, Raspenava, okres Liberec, příspěvková organizace	4 hodiny
Základní škola praktická a Základní škola speciální, Frýdlant, okres Liberec	přibližně 2 hodiny v předmětu dějepis
Základní škola Nové Město pod Smrkem, příspěvková organizace	7. třída v předmětu Občanská výchova – 2 hodiny
Základní škola a mateřská škola Višňová, příspěvková organizace	6. třída 12 hodin; 7. třída 18 hodin; 8. třída 6 hodin; 9. třída 7 hodin
Základní škola, Nové Město pod Smrkem, Textilanská 661, příspěvková organizace	1 hodina

Počet hodin určených pro výuku křesťanství není stanoven, proto zařazení tohoto tématu do osnov předmětů je pouze na vyučujícím. Přehled časového rozložení výuky křesťanství na základních školách Frýdlantska shrnuje tabulka č. 5.

Tabulka 5

Název školy	Počet hodin věnovaných tématu křesťanství
Základní škola a Mateřská škola, Hejnice, okres Liberec, příspěvková organizace	6., 7. třída dějepis - 1 hodina 7. a 9. třída občanská výchova – 1 hodina
Základní škola a Mateřská škola, Raspenava, okres Liberec, příspěvková organizace	1 hodina
Základní škola praktická a Základní škola speciální, Frýdlant, okres Liberec	6. třída dějepis – 2 hodiny 7. ročník dějepis – 2 hodiny
Základní škola Nové Město pod Smrkem, příspěvková organizace	7. třída dějepis – 2 hodiny
Základní škola a mateřská škola Višňová, příspěvková organizace	6., 7. třída dějepis – 3 hodiny
Základní škola, Nové Město pod Smrkem, Textilanská 661, příspěvková organizace	0,5 hodiny

Již přednášející na konferenci ¹⁶, která se konala v prostorách zámku Pardubice, upozornili na fakt, že kvalitních učebnic zabývajících se výukou náboženství bylo vydáno velmi málo, proto se výzkumné šetření zaměřilo na to, zda učitelé využívají při výkladu tohoto tématu z nějaké učebnice. Tabulka č. 6 potvrzuje, že v současné době není žádná učebnice využívána všemi školami současně.

Tabulka 6

Název školy	Používání učebnice
Základní škola a Mateřská škola, Hejnice, okres Liberec, příspěvková organizace	Ne
Základní škola a Mateřská škola, Raspenava, okres Liberec, příspěvková organizace	učebnice občanské výchovy, kniha Sekty a nová náboženská hnutí
Základní škola praktická a Základní škola speciální, Frýdlant, okres Liberec	učebnice dějepisu
Základní škola Nové Město pod Smrkem, příspěvková organizace	Ne
Základní škola a mateřská škola Višňová, příspěvková organizace	M. Raban – Religionistika, Texty v učebnicích dějepisu
Základní škola, Nové Město pod Smrkem, Textilanská 661, příspěvková organizace	Ne

2.7.2 Dotazník mezi žáky základních škol

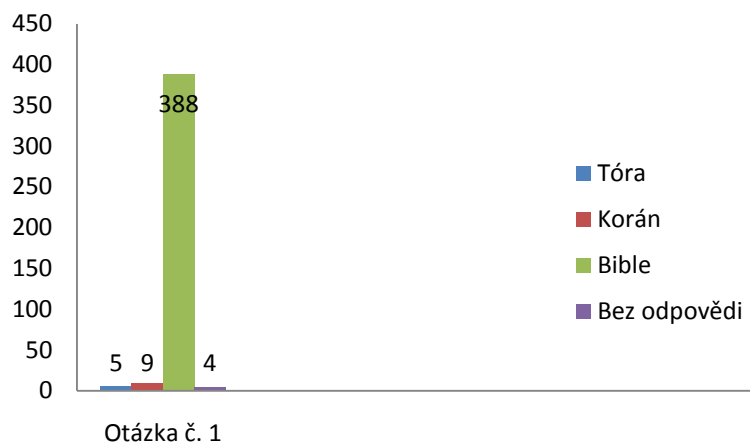
Výzkum určený žákům základních škol byl distribuován na každé ze zúčastněných vzdělávacích institucí do všech tříd druhého stupně. Žáci kromě tří obecných otázek v dotazníku vyplňovali 7 otázek testových, než měli nalézt jednu správnou odpověď mezi třemi nabízenými možnostmi.

Jméno náboženské knihy křesťanství v dotaznících označila téměř většina respondentů. Přesné výsledky vyobrazuje následující graf.

¹⁶ Konference Religionistika v současném vzdělávání, jak a proč informovat o náboženstvích na školách, zámek Pardubice, 24. listopad 2009

Graf 9

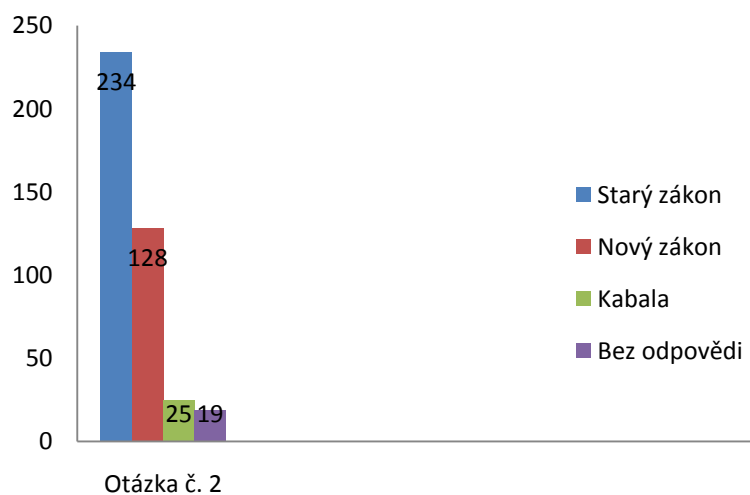
Náboženskou knihou křesťanství je:

Na otázku *Pro křesťanství a židovství je společný* odpověděla více než polovina dotázaných správně, konkrétní výsledky jsou uvedeny v grafu č. 10.

Graf 10

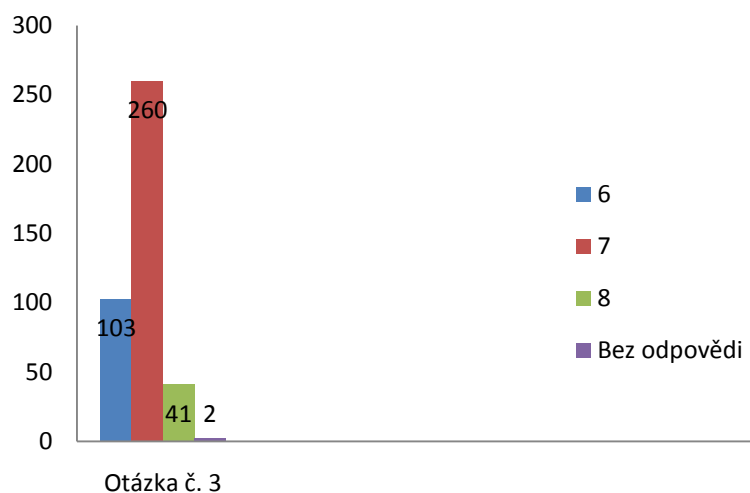
Pro křesťanství a židovství je společný:

Rozložení odpovědí na otázku *Za kolik dní podle Starého zákona stvořil Bůh svět* zachycuje následující graf.

Graf 11

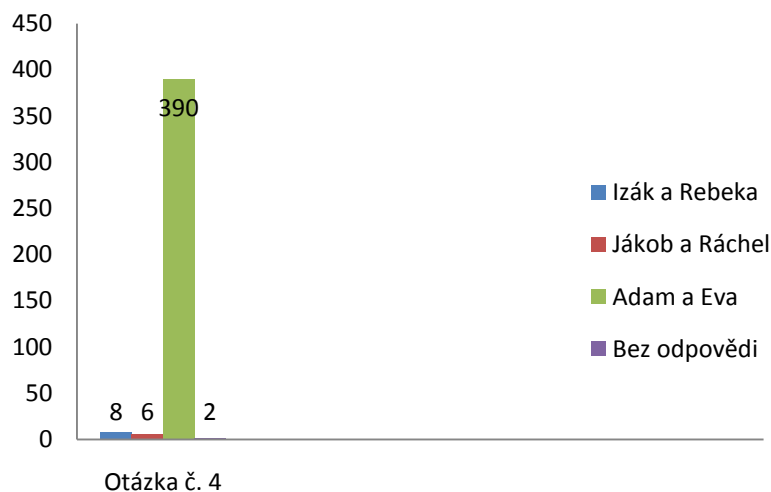
Za kolik dní podle Starého zákona stvořil Bůh svět:

Nejvíce správných odpovědí přinesla otázka: *První muž a první žena, kteří byli podle křesťanské tradice stvořeni Bohem, se jmenovali.* Jak žáci na tuto otázku odpovídali, znázorňuje graf č. 12.

Graf 12

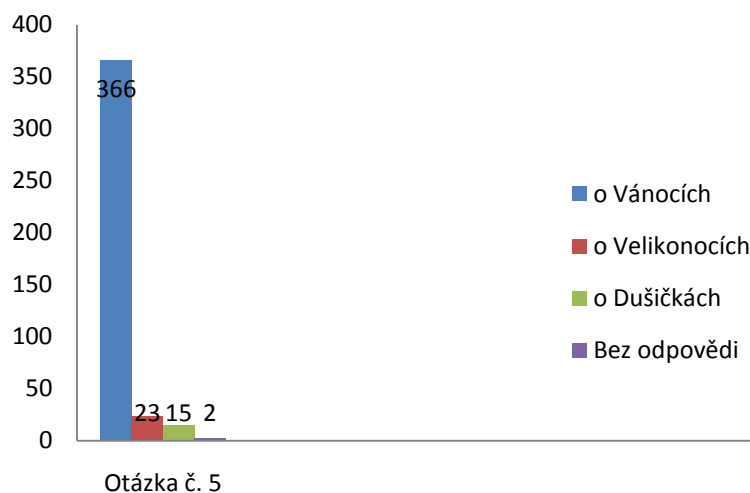
První muž a první žena, kteří byli podle křesťanské tradice stvořeni Bohem, se jmenovali:

Ačkoli je narození Ježíše tématem oblasti Člověk a čas, nedokázalo na otázku: *Ježíš se narodil podle křesťanské tradice* správně odpovědět více žáků než na předchozí testovou úlohu. Úspěšnost při řešení sumarizuje graf č. 13.

Graf 13

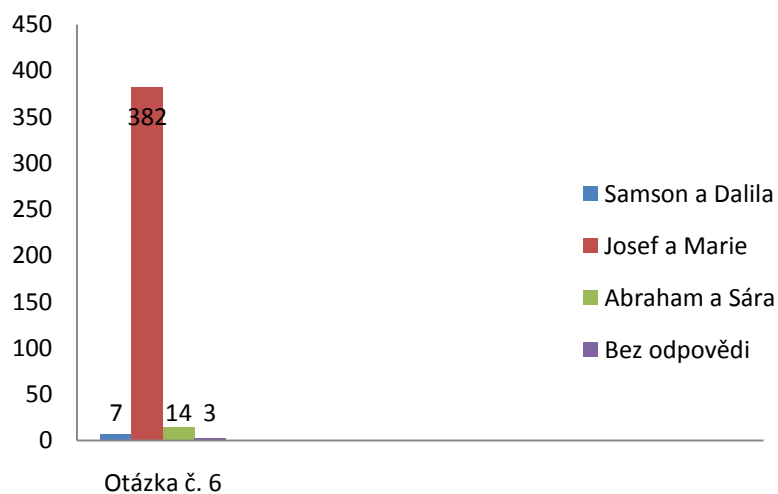
Ježíš se narodil podle křesťanské tradice:

Přesněji odpovídali žáci na otázku, jejímž tématem bylo určení jmen Ježíšových rodičů, jak naznačuje následující graf.

Graf 14

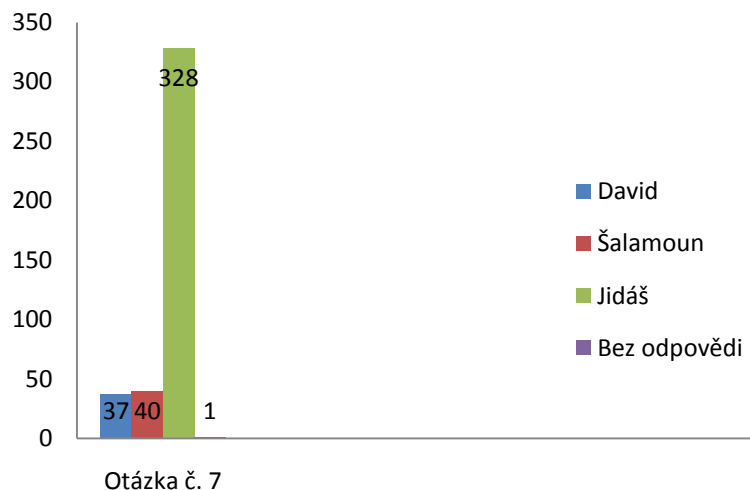
Ježíšovi rodiče se podle Nového zákona jmenovali:

V poslední testové úloze měly děti označit jméno Ježíšova zrádce. Výsledky testování zachycuje graf číslo 15.

Graf 15

Kdo podle křesťanské tradice zradil Ježíše:

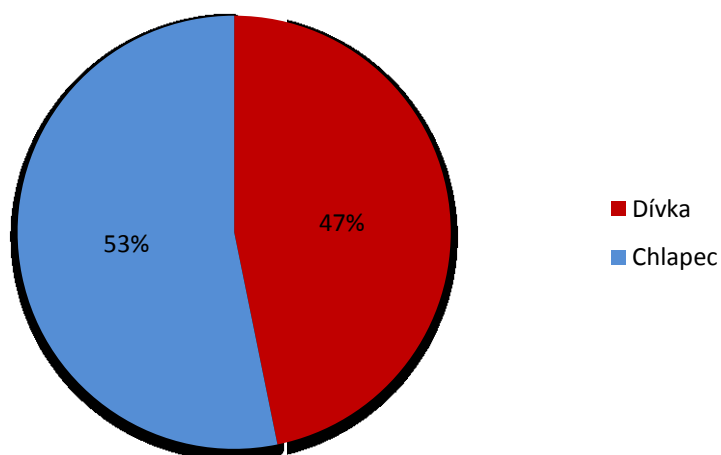
2.8 Charakteristika respondentů

2.8.2 Pohlaví respondentů

Rozložení dotazovaných podle pohlaví je hlavním tématem grafu č. 16.

Graf 16

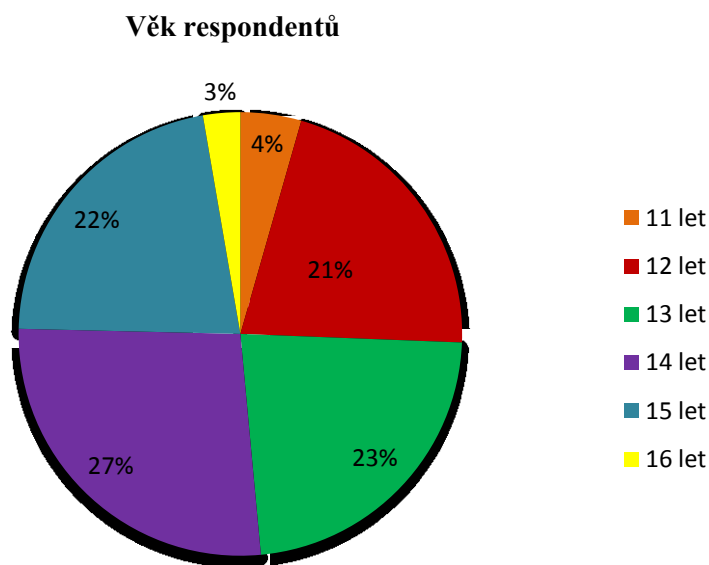
Pohlaví respondentů

2.8.3 Věk respondentů

Ve výzkumném vzorku bylo nejvíce žáků čtrnáctiletých, nejméně dotazovaných dosáhlo šestnácti let. Věkové rozložení dotazovaných je vyobrazeno v grafu číslo 17.

Graf 17

2.9 Porovnání výzkumného šetření s hypotézami

2.9.1 Hypotéza číslo 1

Časová dotace vzdělávacího oboru Výchova k občanství a konkrétně tématu křesťanství je na všech základních školách Frýdlantska stanovena stejně

Vzdělávacímu oboru Výchova k občanství věnují základní školy většinou jednu hodinu týdně. Pouze Základní škola, Nové Město pod Smrkem, Textilanská 661, příspěvková organizace má vymezen časový příděl pro tento obor na dvě hodiny týdně.

U tématu křesťanství se časová dotace jednotlivých škol liší již mnohem více. Některé školy, jak již bylo uvedeno, vyučují toto téma v předmětu dějepis, občanská výchova či český jazyk, jiné jej přidali do osnov předmětu Člověk, společnost zdraví. Časová dotace se tak na základních školách Frýdlantska pohybuje v rozmezí 0,5 vyučovací hodiny až po 3 hodiny jednoho školního

roku v jedné ze tříd druhého stupně na Základní škole a mateřské škole Višňová, okres Liberec, příspěvkové organizace.

Hypotézu nelze díky zjištěným informacím verifikovat.

2.9.2 Hypotéza číslo 2

Míra dosažených znalostí je vyšší na školách, které vyučování křesťanství věnují více času než na zbylých vzdělávacích institucích

Průzkumné šetření nedokázalo, že úspěšnější v prokazování znalostí jsou žáci, jejichž základní škola věnuje tématu křesťanství vyšší časovou dotaci. Škola s nejvyšší hodinovou dotací neměla nejlepší výsledky v testovaných znalostech.

Tabulka 7

Název školy	Časová dotace křesťanství za školní rok	Úspěšnost žáků při testování znalostí
Základní škola Nové Město pod Smrkem, příspěvková organizace	2	79,20 %
Základní škola a mateřská škola Višňová, příspěvková organizace	3	79,14 %
Základní škola a Mateřská škola, Raspenava, okres Liberec- příspěvková organizace	1	78,22 %
Základní škola a Mateřská škola, Hejnice, okres Liberec příspěvková organizace	1	77,55 %
Základní škola praktická a základní škola speciální, Frýdlant, okres Liberec	2	69,12 %
Základní škola, Nové Město pod Smrkem, Textilanská 661, okres Liberec	0,5	64,28 %

Hypotézu nelze verifikovat.

2.9.3 Hypotéza číslo 3

Všechny základní školy Frýdlantska vycházejí při výuce náboženství ze stejných učebních materiálů

Z průzkumného šetření vyplynulo, že v polovině ze šesti škol při výuce náboženství nevyužívají žádné učebnice. Dvě z dotazovaných škol při vyučování náboženství vycházejí z učebnic pro výuku předmětů dějepis a občanská výchova, ve Višňové výuce mimo to opírají o knihu Religionistika od Miloše Rabana a Základní škola a Mateřská škola, Raspenava, okres Liberec, příspěvková organizace vychází z díla Sekty a nová náboženská hnutí.

Hypotézu není možné verifikovat.

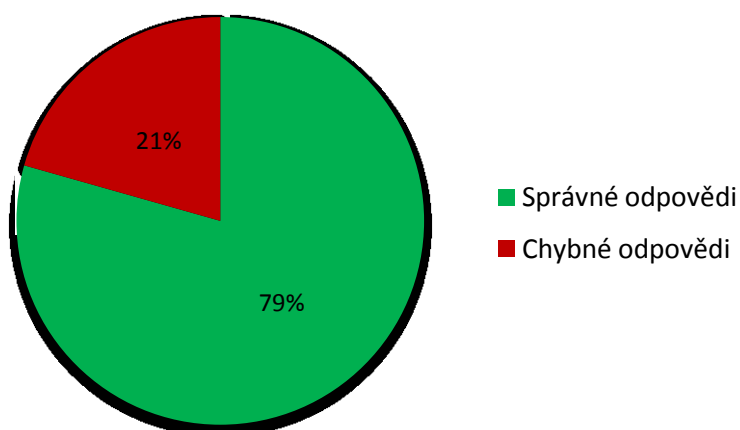
2.9.4 Hypotéza číslo 4

Při vyplňování testových otázek budou úspěšnější dívky než chlapci

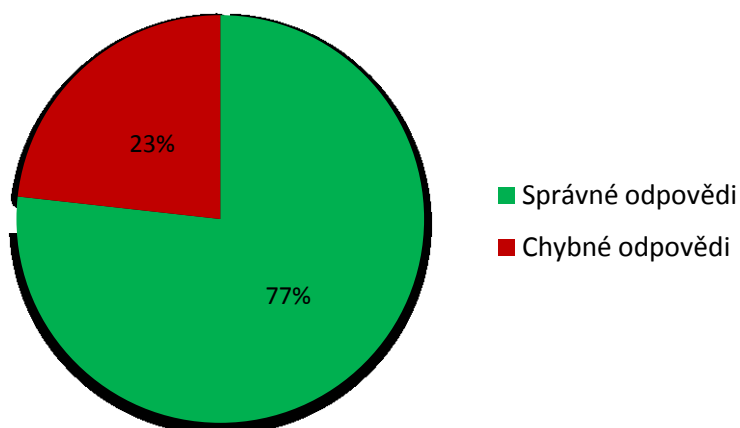
K hypotéze č. 4 se vztahují následující grafy, z nichž jednoznačně vyplývá, že při vyplňování dotazníku byly úspěšnější dívky, což dokládají grafy číslo 18 a 19.

Graf 18

Úspěšnost dívek při testování znalostí

Úspěšnost chlapců při testování znalostí

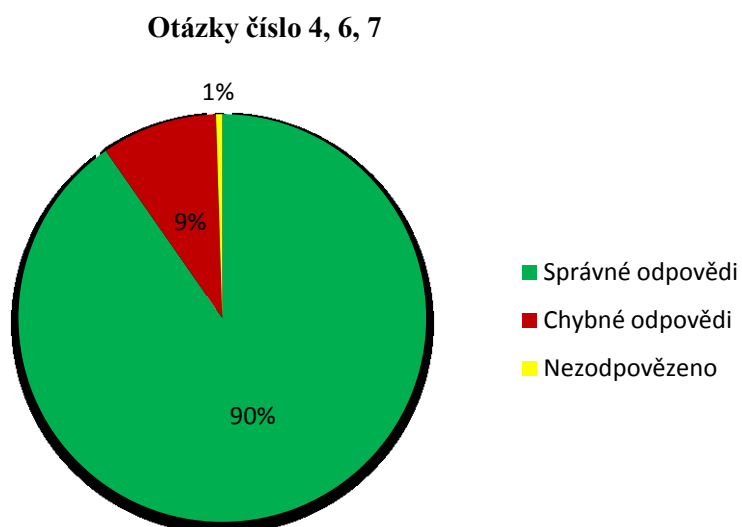
Hypotéza, že při vyplňování dotazníku budou úspěšnější dívky, byla verifikována.

2.9.5 Hypotéza číslo 5

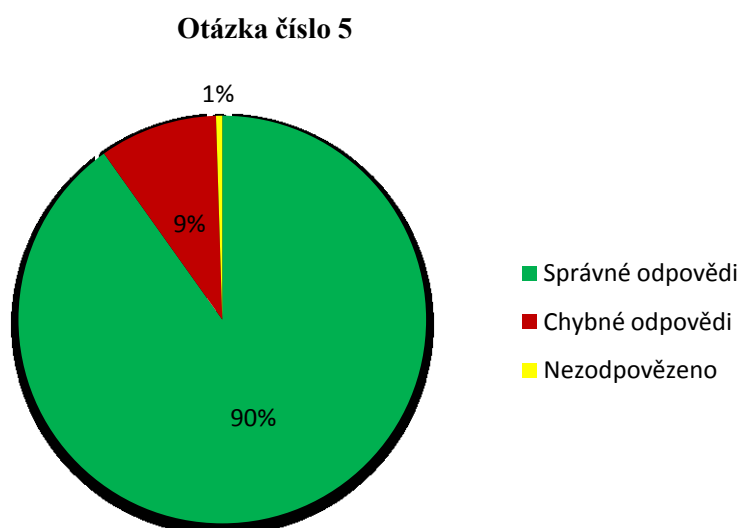
Otázka číslo 5, jejímž tématem je doba narození Ježíše Krista podle biblické tradice, bude mít více správných odpovědí, než otázky 4, 6 a 7, jejichž předmětem zodpovězení jmen biblických osob

Ke správným odpovědím na otázky 4, 6 a 7 se vztahuje graf číslo 20. Zaznamenané výsledky na otázku číslo 5 zachycuje graf 21.

Graf 20

Graf 21

Z uvedených grafů vyplývá, že otázku, jejímž tématem je narození Ježíše, děti vyplňovaly se stejnou úspěšností jako otázky, jejichž tématem jsou jména biblických postav.

Hypotézu není možné potvrdit, ale ani vyvrátit.

2.10 Závěr výzkumu

Nejvíce úspěšní byli žáci v odpovídání na otázku, jak se jmenovali podle křesťanské tradice první muž a první žena, správnou odpověď označilo 96,6 % dotazovaných. Že náboženskou knihou křesťanství je Bible uvedlo 95,57 % respondentů. Starý zákon jako společnou součást křesťanské a židovské tradice určilo 57,64 % žáků ze zkoumaného vzorku. Překvapivá zjištění přinesly otázky s tématem narození Ježíše Krista, děti častěji správně uváděli jména Ježíšových rodičů (94,09 % dotazovaných) než to, kdy se Ježíš narodil (90,15 % respondentů odpovědělo správně). Děti projevily jisté zaváhání v určování Ježíšova zrádce, správnou odpověď uvedlo 80,79 % spolupracujících žáků.

Ačkoli jsem považovala testové otázky za přiměřené věku a znalostem dotazovaných žáků, dle procent správných odpovědí vykazovala otázka číslo 3 nečekaně vysoké množství chyb oproti ostatním otázkám, za kolik dní stvořil Bůh svět, správně zodpověděla pouze jedna čtvrtina všech testovaných žáků.

Ze všech 2842 položených otázek byla u 77,23 % vyplněných testových úloh nalezena správná odpověď.

Potěšující je, že ze všech dotazovaných byla vyplněna vždy alespoň jedna správná odpověď, ze 406 tiskopisů bylo bez jediné chyby vyřešeno 38 dotazníků.

Závěr

Teoretická část shrnuje postoj k náboženství moderní společnosti a většinový názor na toto téma v současnosti. Přibližuje názory mladých lidí na poznámky dospívající generace k problematice víry. Práce doplňuje výuku náboženství v České republice o evropský pohled a nabízí tak mezinárodní porovnání. Součástí díla jsou i legislativní normy, které upravují výuku náboženství. Bakalářská práce se pokouší určit postavení náboženské pedagogiky v systému pedagogických disciplín.

Výzkumná část je zaměřena na zkoumání výuky křesťanství v každodenní pedagogické praxi.

Při výuce náboženství se na základních školách objevují dva zcela odlišné přístupy k této problematice. Náboženství je podle jedné skupiny vyučujících považováno za snadno zmanipulovatelný způsob předávání informací, jež by podle jejich názoru nemělo být součástí osnov vyučování na základních školách. Tento druh výchovy je podle tohoto názoru soukromou záležitostí rodin vyučovaných. Druhá skupina kantorů na Frýdlantsku nahlíží na náboženství jako na součást všeobecného přehledu, který by děti měly získat před ukončením základní školní docházky.

Z provedeného výzkumného šetření vyplynulo, že výuka křesťanské nauky na zkoumaných základních školách Frýdlantska má uspokojivou úroveň. Zjištěná míra vědomostí se ukázala být vysokou. Žákům jsou poskytovány základní informace již při výuce a je jim umožněno si tyto poznatky prohloubit při volnočasovém vyučování v podobě kroužku. Této možnosti však žáci v posledních letech využívají pouze minimálně. Ačkoli mnozí žáci považují toto téma za nezajímavé a občas i nudné, některé školy Frýdlantska jej do svých osnov řadí pro připomenutí historie a dědictví společnosti vycházející v minulosti z kombinace křesťanského základu se západní vzdělaností.

Vytyčené cíle, tedy zmapování současného přístupu k výuce křesťanství na základních školách na Frýdlantsku a prozkoumání úrovně znalostí žáků šestých až devátých tříd v oblasti křesťanské nauky se podařilo splnit a to i přesto, že většina předem stanovených hypotéz nebyla verifikována.

Práce charakterizovala vztah školství k tématům náboženství a křesťanství nejen v minulosti, ale především v současné době. Zjistila, jaké úrovně dosahují v oblasti křesťanské nauky vědomosti žáků druhého stupně základních škol na Frýdlantsku. Poskytla postoje základních škol toto regionu k vyučování křesťanství.

Použité prameny

Knihy:

ALBERICH, Emilio – DŘÍMAL, Ludvík. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008.
ISBN 978-80-7367-382-6

FUNDA, O. A. Sekularizované hodnoty křesťanské tradice v evropské kultuře.
In Hodnoty a vzdělání: sborník prací kolektivu autorů katedry filosofie a sociálních věd. Zpracovala PhDr. Naděžda Pelcová CSc. Praha: Pedagogická fakulta UK, 1997. ISBN 80-86039-18-8

GRUBER, Elmar. *Děti se ptají na Boha*. Praha: Portál, 1994.

HEJNA, Dalibor. *Psychologie a sociologie náboženství*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7044-626-9

KLEPÁČKOVÁ, Marie. *Výuka křesťanství na SŠ: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra občanské výchovy, 2007, vedoucí diplomové práce Jana Skácelová, PhDr. Dostupné také z WWW: <<http://is.muni.cz/>>

KUČERA, Zdeněk - ŠTVERÁK, Vladimír – et al. *Chrestomatie z dějin pedagogiky*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-626-0

MUCHOVÁ, Ludmila. *Úvod do náboženské pedagogiky*. České Budějovice: Pedagogická fakulta JU České Budějovice, 1992. ISBN 80-7040-052-8

PIŤHA, P. – et al. *Úvod do výchovy k občanství: knížka pro učitele a veřejnost*. Praha: AVED, 1992.

PRŮCHA, Jan – WALTEROVÁ, Eliška – MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Vydání 4. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8

SAK, Petr. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000.
ISBN 80-7229-042-8

SOKOL, Jan. *Člověk a náboženství*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-886-4

ŠIMONÍK, Oldřich. *Úvod do didaktiky základní školy*. Brno: MSD Brno, 2005.
ISBN 80-8663-33-0

ŠTVERÁK, Vladimír. *Obecná a srovnávací pedagogika*. Praha: Nakladatelství
Karolinum, 1999. ISBN 80-246-0003-X

Tištěná periodika:

Studenti čtou a píší noviny. *Mladá fronta DNES*. Ročník XX., 31. března 2009,
s. D8. ISSN 1210-1168

TOMÁNEK, Pavol. Náboženstvo a náboženská výchova v Európskej únii.
Pedagogika 2007 č. 2, s. 145-152, ISSN 0031-3815

TOMÁNEK, Pavol. Prostredie vyučovania náboženskej výchovy. *Pedagogická
orientace* 2007, č. 1, s. 45 – 52. ISSN 1211- 4669.

Webové stránky:

Český statistický úřad. [online]. Sčítání lidí, domů a bytů 2001.
[citováno 15. 12. 2009]. Dostupný z WWW: <www.czso.cz>

Zákony:

Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším
odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In *Sbírka zákonů České
republiky*. 2004. Dostupný také z WWW: <<http://www.sagit.cz/>>; ve znění
pozdějších předpisů

Zákon č. 563 ze dne ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících
a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2004.
Dostupný také z WWW: <<http://www.sagit.cz/>>; ve znění pozdějších předpisů

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník určený učitelům základních škol

Příloha č. 2 Dotazník pro žáky základních škol

Příloha č. 1 Dotazník určený učitelům základních škol

Dobrý den,

jmenuji se Jana Stará a studuji Filozofickou fakultu Univerzity Pardubice obor Humanitní studia.

Ráda bych Vás tímto poprosila o vyplnění následujícího dotazníku složeného z pěti otázek, který je součástí praktické části mé bakalářské práce nazvané Výuka křesťanské nauky na základních školách na Frýdlantsku.

Název školy, na níž vyučujete:

.....

Jaká je časová dotace věnovaná vzdělávacímu oboru Výchova k občanství na Vaší škole v jedné ze tříd druhého stupně?

.....

Kolik vyučovacích hodin věnujete výkladu náboženství na druhém stupni v jedné třídě?

.....

Kolik vyučovacích hodin věnujete tématu křesťanství během jednoho školního roku v jedné ze tříd druhého stupně?

.....

Využíváte při výuce náboženství (popřípadě křesťanství) nějakou učebnici?

Pokud ano, uveďte, prosím, její název.

.....

Velmi Vám děkuji za Váš čas a Vaši spolupráci

Příloha č. 2 Dotazník pro žáky základních škol

Ahoj,

jmenuji se Jana Stará a studuji Filozofickou fakultu Univerzity Pardubice obor Humanitní studia.

Ráda bych tímto poprosila o vyplnění následujících deseti otázek, které jsou součástí praktické části mé bakalářské práce nazvané *Výuka křesťanské nauky na základních školách na Frýdlantsku*. U všech otázek je správná pouze jedna odpověď a tu, prosím, zakřížkuj. Tento dotazník je anonymní.

Název školy, kterou navštěvuješ:

.....

Věk:

Pohlaví:

dívka chlapec

Náboženskou knihou křesťanství je:

Tóra Korán Bible

Pro křesťanství a židovství je společný:

Starý zákon Nový zákon Kabala

Za kolik dní podle Starého zákona stvořil Bůh svět:

6 7 8

První muž a žena, kteří byli podle křesťanské tradice stvořeni Bohem, se jmenovali:

Izák a Rebeka Jákob a Ráchel Adam a Eva

Ježíš se narodil podle křesťanské tradice:

o Vánocích o Velikonocích o Dušičkách

Ježíšovi rodiče se jmenovali podle Nového zákona:

Samson a Dalila Josef a Marie Abraham a Sára

Kdo podle křesťanské tradice zradil Ježíše:

David Šalamoun Jidáš

Děkuji za spolupráci